

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра теоретичної і прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка спорту

Спеціальність 014 «Середня освіта»,

Спеціалізація 014.11 «Фізична культура»

Спеціальність 017 «Фізична культура і спорт»

Галузь 01 «Освіта/Педагогіка»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 31 січня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економіка спорту
Викладач (-і)	Ціжма Юрій Іванович, доц., к.е.н., доц. кафедри теоретичної і прикладної економіки
Контактний телефон викладача	+380660764931
Е-mail викладача	yurii.tsizhma@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, <i>розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри</i> https://ktype.pnu.edu.ua/графік-проведення-консультацій/ .
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Актуальність навчальної дисципліни. Фізичній культурі та спорту властиві всі атрибути нематеріального виробництва. Галузь фізичної культури та спорту виробляє такі продукти, як здоров'я, довголіття, розвага, цікаве дозвілля. Подібно до інших галузей економіки, інвестиції у фізичну культуру та спорт приносять мультиплікуючий ефект – капіталовкладення в людські ресурси приносять кратне збільшення початкових інвестицій. У галузі фізичної культури та спорту є свої споживачі та виробники, свої ринкові та неринкові інститути, власна індустрія, гармонійно вбудована в національну та міжнародну економіку. Усю сукупність господарських відносин, що мають місце у фізкультурі та спорті, а також у суміжних з нею галузях, вивчає спеціальна наука – економіка фізичної культури та спорту.</p> <p>Економіка фізичної культури та спорту являє собою прикладну дисципліну, що входить до комплексу економічних наук, що вивчають господарську діяльність окремих економічних суб'єктів та суспільства в цілому з метою пізнання та пояснення природи цієї діяльності, прогнозування економічних процесів та їх регулювання. Економіка фізкультури та спорту – це наука, що вивчає методи вирішення практичних завдань, що виникають у сфері спортивних відносин, пов'язаних із використанням матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів на рівні окремих спортивних організацій та суспільства загалом.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні основи господарської діяльності окремих економічних суб'єктів та суспільства в цілому з метою пізнання та пояснення природи цієї діяльності, прогнозування економічних процесів та їх регулювання.</p> <p>В процесі викладання дисципліни застосовуються ситуаційні вправи, обговорення дискусійних питань у галузі економіки спорту.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <p>Змістовий модуль 1. Загальні основи економіки спорту. Економіка спорту на мікро– та макрорівні.</p> <p>Змістовий модуль 2. Моделювання, прогнозування, та планування в економіці спорту. Державне регулювання та соціальний захист в спорті.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою дисципліни «Економіка спорту» є вивчення методів вирішення практичних задач які виникають в сфері спортивних відносин, пов'язаних з використанням матеріальних, трудових фінансових, та інших ресурсів на рівні окремих спортивних організацій і суспільства в цілому.</p> <p>Завдання дисципліни полягає в тому, щоб:</p> <p>– накопичувати і систематизувати економічні знання в області фізичної культури і</p>	

спорту.

- генерувати нові знання і дослідження в сфері економіки фізичної культури і спорту.
- виявляти і формувати економічні проблеми, які виникають в процесі господарських відносин в сфері фізичної культури і спорту.
- визначати тенденції розвитку економічних процесів в вітчизняному і закордонному спорті та прогнозувати їхні напрями і динаміку.
- надавати практичні рекомендації по збільшенню ефективності господарських відносин фізичній культурі і спорті.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних і практичних занять. Велике значення під час вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів над спеціальною літературою, конспектами, вправами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості функціонування економіки спорту на сучасному етапі розвитку суспільства;
- теоретичні концепції походження економічних явищ і процесів в економіці спорту;
- економічні проблеми, а також їх взаємозв'язок з сучасністю та методи їх розв'язання ;
- про розвиток економічної спорту в Україні та закордоном;

вміти:

- розрізняти особливості функціонування економіки спорту на різних етапах її функціонування.
- формувати власну позицію у ставленні до конкретних економічних явищ і процесів в спорті;
- диференціювати особливості показників в економіці спорту на мікро-, мезо-, макро- та глобальному рівні;
- дотримуватися вимог українського законодавства при здійсненні економічних операцій на практиці.

Студент повинен мати навички: аналізувати економічну інформацію до прийняття управлінських рішень з врахуванням сучасних концепцій розвитку спортивної індустрії, проводити певні розрахунки.

Навчальний процес побудований із використанням різних видів навчальної роботи: лекції (з використанням презентацій) і практичні роботи (тренінги, обговорення, презентації, ситуаційні завдання та інші) та індивідуальна робота.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год.

Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		16	
семінарські заняття		14	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	Спеціальність 014 «Середня освіта», Спеціалізація 014.11 «Фізична культура» Спеціальність 017 «Фізична культура і спорт»	3	вибірковий

Тематика курсу						
Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	семінари	самостійна робота	лекції	семінари	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Загальні основи економіки спорту. Економіка спорту на мікро– та макрорівні.						
Тема 1. Спорт як галузь економіки та бізнесу	1	1	3	1	1	5
Тема 2. Спортивна індустрія	1	1	3	-	-	5
Тема 3. Фінансування фізичної культури і спорту	1	1	4	1	1	6
Тема 4. Корпоративний спорт та оплата праці в фізичній культурі і спорті	1	1	3	-	-	5
Тема 5. Фінансовий менеджмент в спорті	1	1	3	1	1	6
Тема 6. Маркетинг в спорті	2	2	3	1	-	5
Тема 7. Реклама, робота з громадськістю та товарні знаки в спортивному бізнесі	2	2	4	1	-	6
Змістовий модуль 2. Моделювання, прогнозування, та планування в економіці спорту. Державне регулювання та соціальний захист в спорті.						
Тема 8. Бізнес планування в спорті і спортивній індустрії	2	1	4	-	1	6
Тема 9. Економіко-математичне моделювання і прогнозування в спорті	1	1	3	-	-	5
Тема 10. Соціально-економічний захист інтересів в спорті і спортивному бізнесі	2	1	4	1	1	5
Тема 11. Букмекерський бізнес, тоталізатори та економіка спортивних лотерей	1	1	3	1	-	6
Тема 12. Державне регулювання і само-регулювання економічних відносин в фізичній культурі і спорті	1	1	3	1	1	6
ІНДЗ	-	-	10	-	-	10
Усього годин	16	14	50	8	6	76
7. Система оцінювання курсу						
Загальна система оцінювання курсу	<p>Знання, при формі семестрового підсумкового контролю-заліку, оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>зараховано: 90 – 100 – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p>					

80 – 89 – здобувач освіти дуже добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

70 – 79 – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається кількох неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

60 – 69 – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє значну кількість неточностей у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

50 – 59 – здобувач освіти частково опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє значну кількість неточностей у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

не зараховано:

26 – 49 – здобувач освіти не опанував більшості навчального матеріалу дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

1 – 25 здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання для заліку		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90 – 100	зараховано	A
80-89		B
70-79		C
60-69		D
50-59		E
26-49	Не зараховано	FX
1-25		F

Система оцінювання курсу	Поточний контроль та самостійна робота			Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1	Модуль 2		
	Поточний контроль	Самостійна робота		
		Тестування	Індивідуальне завдання	
	Теми 1-9	Теми 1-9	Теми 1-9	
	60	20	20	
	100			

<p>Система поточного оцінювання знань студентів на семінарських заняттях</p>	<p>Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за виступ та виконання письмового завдання студентом. Передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних завдань.</p> <p>В період дистанційного навчання заняття проходять за допомогою платформи Zoom та університетської системи дистанційного навчання.</p> <p>Критерії поточного оцінювання:</p> <p>«5» – в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.</p> <p>«4» – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.</p> <p>«3» – в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.</p> <p>«2» – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.</p> <p>Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати студенти під час семінарських занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих) та множиться на коефіцієнт 12 - переводиться у 60 бальну шкалу.</p> <p>ДОДАТКОВІ БАЛИ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ</p> <p>Доповнення усного виступу:</p> <p>2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.</p> <p>1 бал – отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.</p>
<p>Система оцінювання знань самостійної роботи студентів</p>	<p>Самостійна робота студентів:</p> <p>1. Тестування</p> <p>2. Індивідуальна робота</p> <p>Тестовий контроль: студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) (дві спроби – кращий результат).</p> <p>Максимальна кількість балів за тестування становить 20 балів (40 тестів по 0,5 бали). Тестування проводиться в визначений період для контролю самостійної роботи.</p> <p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального</p>

	<p>завдання (ІЗ).</p> <p>Максимальна кількість балів за ІЗ становить 20 балів.</p> <p>Контроль знань індивідуальної роботи проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Модульний контроль знань індивідуальної роботи студентів здійснюється через проведення письмових контрольних робіт або індивідуальних завдань.</p> <p>Здача індивідуальної роботи проводиться на семінарських заняттях та в період контролю самостійної роботи.</p> <p>Критерії контролю знань індивідуальної роботи студентів (за виконання письмової контрольної роботи або індивідуального завдання):</p> <p>17-20 балів - в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання.</p> <p>13-16 балів - достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.</p> <p>9-12 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.</p> <p>5-8 балів - не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.</p> <p>1-4 балів - частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.</p> <p>0 балів - не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.</p> <p>Індивідуальне завдання виконується в окремому зошиті або друкується на окремих аркушах.</p>
<p>Підсумковий семестровий контроль</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів і переводиться у національну шкалу шкалу ЄКТС.</p> <p>Підсумковою формою контролю є залік, який виставляється як сума балів за модулями.</p> <p>Студент повинен набрати не менше 50 балів у сумі за три змістові модулі:</p> <p>М 1. Поточний контроль (1-60 балів).</p> <p>М 2. Самостійна робота (1-40 балів).</p> <p>Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти в університеті.</p> <p>Якщо студент набрав менше 50 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу</p>

декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

В умовах карантину ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.

Повторне складання заліків допускається не більше двох разів з кожної дисципліни:

один раз викладачеві (**талон №2**) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог,

другий – комісії (**талон №3**) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.

Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, **відраховують** з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на **повторне вивчення навчальної дисципліни** (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

8. Політика курсу

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а н/б округляється.

9. Рекомендована література

1. Економіка спорту: Методичні рекомендації для студентів факультету фізичного виховання і спорту. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, 2022. 28 с.

2. Ціжма Ю. І. Основи економічної теорії навчально-методичний посібник до вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою для студентів педагогічних спеціальностей. Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2010. 212 с.

3. Беквіт Г. Продаючи невидиме. Керівництво із сучасного маркетингу послуг. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2018. 272 с.

4. Божкова В.В., Башук Т.О. Мерчандайзинг: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2017. 125 с, 16 с. іл.

5. Будаговська С.. Мікро і макроекономіка: підручник. К.: Вид-во «Основа», 2003. 517 с.

6. Гуськов С.И. Спортивний маркетинг. К.: Олімпійська література, 1995. 296 с.

7. Дзюбик С. Д., Ривак О. С. Основи економічної теорії: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 481 с.

8. Дорошенко Г. О. Маркетинг: навч. посіб. Харків : Тім Пабліш Груп, 2016. 411 с.

9. Ігнатєва І.А. Стратегічний менеджмент: підручник. 2-ге видання, стереот. Київ : Каравела, 2019. 480 с.

10. Курило О.Б. та ін. Фінанси підприємств : підручник / О.Б. Курило, Л.П. Бондаренко, О.Й. Вівчар, О.М. Чубка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

11. Мальська М. П., Білоус С. В. Менеджмент організацій: теорія та практика: навч. посіб. Київ : SBA-print, 2020. 190 с.

12. Мочерний С. В. та ін. Економічна енциклопедія: У 3 т. К.: Видавничий центр

«Академія». Т.1, 2000; Т.2, 2001, Т.3, 2002.

13. Пазинич В.І. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 408 с

14. Фінансовий менеджмент : підручник / за заг. ред. М.І. Крупки. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 438 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pnu.edu.ua> (дата звернення: 02.03.2021).

2. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>. (дата звернення: 03.03.2021).

3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>. (дата звернення: 04.03.2021).

Викладач
к.е.н., доц.

Ціжма Ю.І.